

NOAH E. COTSEN LIBRARY OF
YIDDISH CHILDREN'S LITERATURE

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 12811

DERTSEYLUNGEN

Isaac Leib Peretz

•

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x101, or by email at cmadsen@bikher.org.

באוועגלעכע כרעסטאָמאַטיע,

צונויפגעשטעלט פון ש. באסטאמסקי.

ל. פּוּדק

דער צייטונגען

פאראגא. נומער 1215 פאלקשויל

1939

וויליאם

באוועגלעכע כרעסטאמאטיע

צונויפגעשטעלט פון ש. באסטאמסקי.

י. ל. פריץ

דער צייטונגען

פארלאג, ניו יארק פאלקס-שול

1939

נוי יאר

Printed in Poland

I. L. Per ec

N o w e l e

Druk. „Express“ Wilno, Wielka 33.

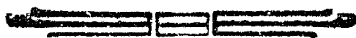
די לבנה פאר ציי לט.

פון אן איבערגעבויען הייל גיט ארויס א בארועס יינגל, שלעכט געקליידט
 (די שמאטעס האלטן זיך אויף אים קוים), און קעגנאיבער, פון א צווייטן הייל, במעט
 א מפולת*), קומט אויך ארויס אזא יינגל.
 קוים זינען זיי איינער צום צווייטן צוגעקומען, האב איך שוין נישט געוואוסט,
 אעלכער עס איז ארויס פון וועלכן הייל: ביידע אויסגעדארט, מיט ברעגענדיקע
 פליגן, ביידע ציטערן פאר קולט, אפשר פאר הונגער אויך.
 איך הער, ווי זיי שמוסטן:

- פארטיק?
- און דו?
- אויך.
- האסט געזעסן?
- ניין... דער טאטע האט נישט געברענגט.
- מינער - קראנק. די מאמע היינט...
- גייען מיר?
- בעסער לויטן... ס'איז קאלט...
- נו?
- זיי לויטן פיל פון בויגן אין שטאט ארמין.

* האט האלט ביים איינפאלן.

איך קוק זיי נאָך.
 בני איינעם פון די שענסטע היזער שטעלן זיי זיך אָפּ.
 - זעסטו מײן פעטערס הויז! - מאַכט איינער שטאַלק.
 דער צווייטער הויזט אויף אַ הויז קעגנאייבער:
 - דאָס איז מײן פעטערס!
 - מײן פעטער האָט מען אָבער געבראַכט אַן אַראַביש פּערדל פאַר 16 מײונט!
 - מײנער האָט אַ קאַרעטע מיט מיר פּערד ווי די לייבן!
 - מײנער האָט אַפּשן טױזנט דערפּער!
 - מײנער אַפּשן הונדערט שטעט!
 - שוּטה! בני מײן פעטער איז דאָס מעבל פון גאַלד!
 - בהמָה! בני מײן פעטער - סאַמע בריליאַנטן.
 - אָבער מײן מומע מיט אירע פאַרפומען! די נאָז רייסט עס אויף!
 - אַ-וואָ! מײן מומע גייט אַלע סאָג אין טעאַטער אַרײַן...
 - און אַז מײן פעטער שפּילט יעדע נאַכט אין קאַרטן - האָז
 זיי האָבן זיך לאַנג געשפּאַרט און שיר נישט געפאַלן זיך אין די האָר אַרײַן.
 איינער איז דאָך פּריער אָפּגעשטאַנען.
 - קאַלט - מאַכט ער מיט אַ ציטער.
 דער צווייטער שטייט אויך אָפּ.
 - איך בין זייער הונגעריק, - זאָגט ער - עס נאָגט מיר! קלינג אָן בני דען
 פעטער.
 ניין, - ענטפּערט יענער דערשראָקן, - ער האָט אָנגעזאָגט דעם שווייטער.
 ער זאָל מיר הענט און פּיס צעברעכן!
 - מײן פעטער - דאָסזעלבע! - ענטפּערט דער צווייטער.
 זיי לאָזן ביידע טרויעריק אַראָפּ די קעפּ.
 - גייען מיר?
 - בעטער לויפן...
 און אזיפן וועג:
 - מאָרגן בײנאַכט נאַכאַמאָל...
 - יאָ... איבערלויפן... איך וועל געבן אַ סימן... איך וועל אַ קריי טאָן
 מי אַ האָן...
 - איך וועל דיר ענטפּערן מיט אַ מיאָק פון אַ קאַץ.
 - גוט...
 זיי זענען מיר פאַרשוואַנדן געוואָרן.

דער נייער ניגון.

מע האָט געגעבן אַ בלאָז. דער עולם האָט אָנגעהויבן רוישן:

„לשנה הבאה בירושלים!“

ווינטע חֲבֵרָה האָט זיך שוין צוגעכאַפט צום וואַקס פונעם שולחן. ביים עמוד איז שוין געשטאַנען אַ וואַכעדיקער חֲזַן. מע האָט געדאַוונט שוין דעם וואַכעדיקן מעריב מיטן וואַכעדיקן ניגון.

פּמל פון בויגן האָט זיך געדאַוונט, פּמל פון בויגן אָפּגעלייגט קיטל און טלית און אָנגעהויבן אָנטאָן די שטייול — ווער האָט צייט?

קיינער האָט קיין צייט נישט געהאַט צו באַמערקן דעם בלאַסן יונגמאַן, וואָס האָט זיך געדרייט אַרום עולם און נאָכגעשלעפט אַ שוואַך און בלאַס קינד.

דאָס דריטע מאָל גייט ער שוין אַרום די „שטעט“ קיינער זעט אים נישט.

דער ליגט אונטער אַ באַנקאָן זוכט אַ שטייול; יענער איז פאַרנומען: מע האָט אים אַ קאַלאַש פאַרשווישט, אַ היטל פאַרשמירט אין חֲלָב, און—אַלע זינען הונגעריק— אומזיסט קוקט ער יעדן אין פֿנים אַרײַן. ער קאָן קיינעמס בליק נישט כאַפֿן.

— טאַטע, קום שוין אַהיים! — בעט זיך דאָס קינד.

— נאָך איין מאָל וועלן מיר אַרומגיין—האַט ער געענטפערט — איך וויל נאָך דורכגיין פאַרן פעטער...

דערוויל אָבער האָט זיך דער עולם אַ ריר געטאָן.

דער לעצטער קדיש, דער לעצטער „אַמֶן“.

דער עולם יאָגט און שלעפט מיט דעם יונגמאַן מיטן קינד.

אויפן שולהויף שטעלן זיך די מענער מַקְדָּש זיבן די לְבָנָה.

די ווייבער ציען זיך אין בידע זיבן פון דער שולגאַס ווי צוויי ווינטע שנירן.

אַהיים גייענדיק האָט מען צייט אויכצורעכענען, וויפיל ווייבער עס האָבן גע-

חֲלָשֶׁט, וויפיל שיר נישט געחֲלָשֶׁט, צו ריידן אַ ביסל מִפּוֹחַ דעם חֲזַן, וואָס איז הינט געוועזן הייזעריק מער ווי אַלע יאָר.

בפּ יעדן הויז געזעגענען זיך צוויי-דרש און פאַרשווינדן...

אויפן שולהויף שטייט נאָך דער גרויסער עולם און טאַנצט קעגן דער לְבָנָה.

צווישן עולם דרייט זיך ווייטער אַרום דער בלאַסער יונגערמאַן מיטן בלאַסן

קינד. דער עולם הייבט אָן ווערן קלענער, און זיבן פֿנים—פינצערער.

אָפּגעזאָגט, דער לעצטער פאַרשווינדט ערגעץ אין אַ ליק.*

דער יונגערמאַן שטייט נאָך.

— קיינער... נו, מילא, מוז מען זיך באַגיין... איך וועל נישט בעטלען אויסן

ניעם יאָר, באלד מוצאי-יום-כיפור...—האָבן זינע ליפן געציטערט.

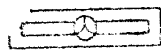
דאָס קינד האָט געמיינט, אַז ער איז נַקְדָּש די לְבָנָה.

— גענוג שוין, טאַטע!—האַט ער אים געשלעפט בפּ דער פּאַלע,—קום שוין

אַהיים!

* (גמסל)

זמן קול איז געוועזן אָנגעזאָפּט מיט טרערן.
 — נאַריש קינד, וואָס יאָגסטו דיך אַהיים?
 — עסן איך בין הונגעריק.
 — פּשיטא אודאי ביסטו הונגעריק... שוּטה איינערן מאַי קאָ משמע לָן, וואָס
 דערצײלסטו מיר, אַז דו ביסט הונגעריק... אַנישט, וואָס וואָלט איך געמיינט, אַז דו
 פּאסט אַפּ יום-כיפור און דו ביסט נישט הונגעריק?
 — קום שוין אַהיים—האַט זיך ווײטער געפּעטן דאָס קינד.
 — הער, דודל, אין דער היים איז אויך נישטאַ וואָס צו עטן...
 — כאַטש אַ שטיקל ברויט!
 — קיין ברעקל ברויט!
 דאָס קינד איז געבליבן שטיין דערטראָקן.
 — דודל—מאַכט צו אים דער פּאַטער,—דו ווייסט, וואָס היינט איז געוועזן
 דאָס קינד שווינגט און כליפעט שטיל.
 — היינט, דודל, איז געוועזן יום-כיפור... יום הַקְדוּשׁ. וויסט, וואָס דאָס איז טייטש
 — יאָ—האַט דאָס קינד קוים געשאַקלט מיטן קאַפּ.
 — נו, זאָג, דודל, וואָס האָבן מיר געטאָן?
 — געדאוונט—וויינט דאָס קינד.
 — גוט! און הָשׂם יתְּבַרַךְ וואָס האָט געטאָן
 — מוחל געוועזן,—האַט קוים דאָס קינד אַרויסגעכליפעט.
 — ווייסטו וואָס, דודל, אַז גאָט ברוך הוא האָט מוחל געוועזן אונדזערע זינד,
 דאַרפן מיר, דאַכט זיך, זײַן פּריילעך! וואָס?
 דאָס קינד ענטפּערט נישט.
 — דו געדענקסט, דודל, פּאַראַיִזן, ווען די מאמע האָט נאָך געלעבט, האָבן
 מיר געווגען נאָך דער וועטשערע אַ נכּעט ניגון. געדענקסט דעם ניגון?
 — ניין!
 — איך וועל דיר דערמאָנען, נאָר הערף מיר אונטער!
 און דער יונגעראַן האָט אָנגעהויבן זינגען מיט אַ הייזעריקער שוואַכער שטיי-
 פע אַ ניגון: נישט קיין סיני, נישט קיין וואָלאַך, נאָר עפעס אַ גרשליעכן ניגון, וואָס
 האָט געשניטן אין האַרץ.
 דאָס קינד האָט וויינענדיק צוגעהאַלפּן.

ד ע ר ת ע נ י ת .

א ווינטערנאכט, שָׁרָה זיצט בים קאנגניק און שטאָפעט אָן אַלטן זאָק.
די אַרבעט מיט געפרוירענע הענט גייט ניט זייער געשווינט. פאַר קעלט זינען איר
אויך ברוין און בלוי געוואָרן די ליפן. אָפּט לייגט זי אַוועק די אַרבעט און צעלויפט
זיך איבער דער שטוב צו דערוואַרעמען די געפרוירענע פיס.
אין אַ בעט, אויף אַ הוילן שטרויזאָק שלאַפן פיר קינדער: אין יעדער זעט
צו צוויי קעפּ, איבערגעדעקט אין דער מיט מיט עטלעכע אַלטע קליידער.
וואָס אַ מאָל כאַפט זיך אויף אָן אַנדער קינד, עס הייבט זיך אויף אָן אַנדער
קעפּל און בעט: "עסן!"

—וואַרט, וואַרט, קינדערלעך, — טרייסט זיי שָׁרָה, — אָט באַלד וועט קומען דער
טאַטע, ברענגען וועטשערע. איך וועל אַיך אַלע אויפוועקן!
— און וואַרמעס? — פרעגן די קינדער וויינענדיק. — מיר האָבן דאָך נאָך קיין
וואַרמעס ניט געגעסן!
— וואַרמעס אויך!

זי גלויבט דאָך אַלעין נישט אין דעם, וואָס זיי זאָגט; זי זוכט מיט די אויגן
אין אַלע זיטן, טאָמער וועט זיך נאָך עפעס געפינען צו פאַרזעצן... — נישטאָן!
ליידיקע, נאָסע פיר ווענטן אַ צעשפּאַלטענער אויוון! אַלץ איז נאָס און קאַלט
אויפן קוימען שטייען אַ פּאַר צעבראַכענע טעפּ. אויפן אויוון — אָן אַלט אויסגעבויגן
בלעכן חנוּקָה-לעמפל, אין דער הויך, אין באַלקן, שטעקט אַ נאָגל — אַ זאָר פון אַ
הענגלעכטער, — צוויי ליידיקע בעטן אָן אַ קישן... גאַרנישט, גאַרנישט מער!
עס האָט לאַנג געדויערט, איידער די קינדער זענען רעכט אַפּגעשלאָפן. שָׁרָה
קוקט אויף זיי מיט האַרצווייטיק. מיט רחמנות טראָגט זי איבער די פאַרווינטע אויגן
צו דער טיר, זי האָט דערהערט טריט, שווערע טריט אויף די טרעפּ אין דער טוּר.
סעריגע אַרנין; קאַנען קלאָפן — דאָ אינדער רעכטער, דאָ אין דער לינקער זיט וואָנט.
אַ שטראַל פון האַפּענונג באַלעכט איר אַפּגעשרומפט פּנים.
זי קלאַפט אַ פּאַר מאָל אַ פּוס אָן אַ פּוס, הייבט זיך שווער אויף און גיט
צו צו דער טיר, זי עפנט.

עס קומט אַרנין אַ בלאַסער, אינגעבויענער ייד מיט ליידיקע קאַנען.
— נו? — פרעגט שָׁרָה שטיל.
ער שטעלט אַוועק די קאַנען, לייגט אָפּ די יאָך, זיפצט אָפּ און ענטפערט
נאָך שטילער:

— גאַרנישט, גאַרנישט! מען האָט מיר אין ערגעץ ניט באַצאָלט... מאַרגן — זאָנט
פען. יעדער זאָנט אַלץ — מאַרגן, איבערמאַרגן, ראש-חודש...
— די קינדער האָבן כמעט אין כויל גישט געהאַט. — מאַכט שָׁרָה. — כאַטש נוט —
זיי שלאָפן... בידע קינדער מיינע!

זי קאָן זיך גישט איינהאַלטן און הייבט שטיל אָן צו וויינען:
— וואָס וויינטו, נאַר? — פרעגט דער מאַן.

— אַך, מענדל, מענדל! די קינדער זענען אזוי הונגעריק
מיט גוואַלד וויל זיי איינהאַלטן די טרערן.

— און וואָס וועט זיין אונדזער סוף? — קלאָגט זי זיך. — מיט יעדן טאָג ווערט

ערגער!

— ערגערז ניין, שרה, זינדיק נישט מיט די רייד! פאראיאָרן איז ערגער געווען, ערגער! אויך אָן ברויט און דערצו נאָך. אָן אַ דינה. די קינדער האָבן זיך בייטאָג געוואָלגערט אין גאָס, ביינאַכט—אין דעם הויף... הינט כאַטש אויף אַ שטרוי־זאַק, כאַטש אונטער אַ דאָך!

שרה האָט זיך שטאַרקער צעוויינט. זי האָט זיך דערמאַנט, אַז דעמאָלט איז איר טאַקע אין מיטן גאָס אַ קינד אַוועקגעקומען. עס האָט זיך פאַרקילט, הייזעריק גע-וואָרן און איז געשטאַרבן.

און געשטאַרבן ווי אין וואַלד... נישט געווען מיט וואָס צו ראַטעווען... אזוי אויסגעגאַנגען ווי אַ ליכט.

און ער טרייסט זי:

—וויין נישט, שרה, וויין נישט! האָב אויף דיר אַליין רחמנות, לאַז דיר נישט צו אזוי צום האַרצן! זע, ווי דו זעסט אויס! הינט צען יאָר איז געווען אונדזער חופּה... קוק אָן דיין פֿנים--וויי און ווינד! דו ביסט דאָך געווען די שענסטע אין שטאָט!

—און דו? דו האָסט דאָך געוויינט, געדענקסט, מענדל גיבור... הינט ביסטו געברענגן אין יצען, קראַנק... ווייל דו האַלטסט פאַר מיר בסוד!—

—אַך, גאָט, גאָט!—רייסט זיך איר אַרום אַ געשריי.

די קינדער כאַפּן זיך אַרף און בעטן: עסן, ברויט!

—קלילה! ווער עסט הינט?—האָט זיך מענדל פּלוצלונג אָנגערופן.

די קינדער זעצן זיך אויף דערשראָקן.

—הינט איז אַ קענית. —זאָגט מענדל מיט אַ פינצטער פֿנים.

עס האָט געדויערט אַ פאַר מינוט, איידער די קינדער האָבן פאַרשטאַנען, וואָס מען רעדט צו זיי.

—וואָס פאַר אַ קענית? וואָס פאַר אַ קענית?—פרעגן זיי וויינענדיק.

און מענדל דערציילט זיי מיט אַראָפּגעלאָזטע אַרען, אַז הינט נאָך ביש שחרית צום לייצען איז אַראָפּגעסאַלן די ספּר-תּוּקָה פּון טיש.

—דעריבער—זאָגט ער—האָט מען אויף מאַרגן אויסגערוסן אַ קענית, אפילו פאַר זייגעדיקע קינדער!

די קינדער שוויגן, און ער פירט ווייטער:

—אַזאָ קענית ווי יום-כיפור, ווי הישעה-באָב; פון הינט פאַרנאַכט אָן

די פיר קינדער שפּרינגען פּליצק אַרויס פון בעט און הייבן אָן באַרוועס, אין

זי צעריסענע העמדלעך, צו טאַנצן איבער דער שטוב און צו רופּן:

—מיר וועלן פאַסטן! פאַסטן!

מענדל פאַרשטעלט מיט די פלייצעס דעם קאַגאַניק, זיי זאָלן נישט זען, ווי זיי

מוטער גיסט מיט טרערן.

—נו, גענוג!—באַרויקט ער די קינדער.—גענוג! אין אַ תּענית טאָר מען נישט טאַנצן...

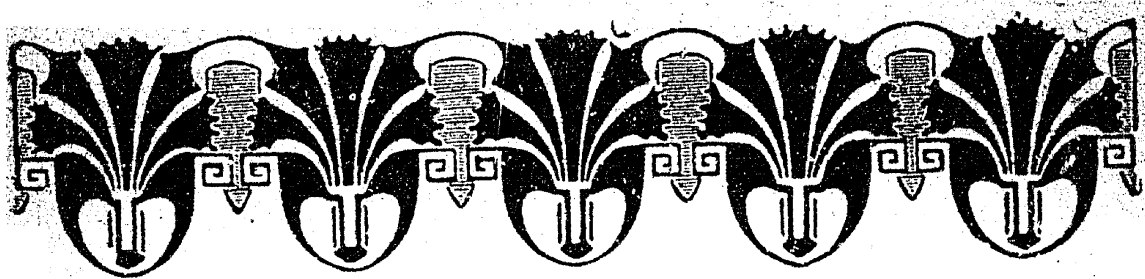
די קינדער זינגען צוריק אין בעט אַרפּן, פאַרגעסן דעם הונגער.

אַ מיידעלע הייבט אָן זינגען, אָבינו מלך, אויפן הויכן באַרג...

אַ קעלט לויפט מענדלען דורך אלע גלידער.

—זינגען טאָר מען אויך נישט. —מאַכט ער מיט אַ פאַרשטיקטער שטימע.

די קינדער ווערן שטיל און שלאָפּן אַינ, כּיד פון טאַנצן און זינגען.

שְׁלוֹם = בֵּית.

חיים איז אַ טרעגער.

אַז ער גייט דורך דער גאַס, איינגעהויקערט אונטערן קאַסטן סחורה, זעט מען אים נישט אַרויס; עס דאַכט זיך, אַז דער קאַסטן גייט אַליין אויף צוויי פיס... דאָס שווערע אָטעמען הערט זיך דאָך פון ווייטנס!

דאָך — אָט לייגט ער אָפּ די לאַסט, באַקומט זיינע עטלעכע גראָשן; ער גלייכט זיך אויס, אָטעמט שטאַרק אָפּ, בינדט אָפּ די פּאַלעס, ווישט זיך אָפּ דעם שווייס פון פנים, גייט גלייך צום ברוגען, טוט אַ פּאַר שלינג וואַסער און לויפט אין הויף אַריין. ער שטעלט זיך לעבען אַוואַנט, הייבט אויף דעם ריזן-קאַפּ אַזוי, אַז דער שפיץ באַרד מיט דער נאָז מיטן דאַשעק פונם היטל קומען אויס אויף איין שטח. ער רופט: — חנה!

פון אונטערן דאָך עפנט זיך אַ קליין פענסטערל און אַ קליין ווייבערש קעפל אין אַ ווייסן ציפיק ענטפערט: — חיים?!

דאָס פאַר פּאַלק קוקט זיך גאַנץ צופרידן אָן. די שכנים זאָגן: "זיי קעטשקען זיך". חיים וואַרפט אַרויף זיין פארדינסט, איינגעוויקלט אין אַ שטיקל פּאַפּיר. חנה כאַפט עס אין דער לופט: עס איז איר נישט דאָס ערשטע מאָל.

— אַ ברייה נפלאה! — מאַכט חיים, און האָט גאָר קיין חשק נישט אַוועקצוגיין. — גיי, גיי, חיים! — שמייכלט זי, — איך קאָן מיך נישט רירן פון קראַנקן קינד... איך האָב צוגעשטעלט דאָס וויגל צום קוימען... מיט דער האַנט שוים איך און מיטן פוס וויג איך...

— וואָס מאַכט עס נעבערן?

— בעסער!

— געלויבט איז גאָט! און הענען?

— זיי דער נייטאַרין!

— יאָסל?

— אין חדר.

חיים לאָזט צוריק אַראָפּ די באָרד, גייט אַוועק און חנה קוקט אים נאָך, ביז ער
ווערט איר פאַרשווינדן.

דאָנערשטאָג-פרייטאָג דויערט עס לענגער

— וויפיל האָסטו דאָ אין פאַפירלז? — פּרעגט חנה.

— צוויי און צוואַנציק גראָשן

— איך האָב מורא, עס איז ווייניק

— וואָס דאַרפסטו דען, חנה?

— פאַר אַזעקסער שמירעכט פאַרן קינד, פאַר עטלעכע גראָשן ליכט, חלה

האָב איך שוין... פלייש אויך. אַנדערהאַלבן פונט... גו — בראַגפן אויף קידוש!... היינט
דאַרף מען נאָך עטלעכע דרענגלעך!

— דרענגלעך וועל איך דיר שוין שאַפן עס מוז זיין אויפן מאַרק.

— דאַרף איך נאָך...

און זי רעכנט אויס, וואָס זי דאַרף גיין אלץ אויף שבת. סוף=כל=סוף בלייבט:

אַז מע קאָן קידוש מאַכן איבער חלה, און אַז אַן אַסך זאכן איז זיך גאַנגן לייכט צו באַגיין.

דער עיקר איז — בענטש=ליכט, אויך די זאלב פאַרן קינד!

און פונדעסטוועגן. אַז גאָט העלפט, די קינדער זיינען געוונט, די מעשענע לייכט

טער — נישט פאַרזעצט, בפרט, אויב עס איז דאָ נאָך אַ קוגל, — האָט דאָס פאַר-

פאָלק גאָר אַ פריילעכן שבת!

וואָרום חנה איז אַ בריה נפלאה צום קוגל!

שטענדיק פעלט איר עפעס: דאָ מעל, דאָ אייער, דאָ פעסט, און צום סוף קומט

אַרויס אַ פעטער, אַ זיסער, אַ מתייהדיקער קוגל; ער צעגייט פשוט אין אלע אברים ו

— דאָס קאָכט דער מלאך, — זאָגט חנה און שמייכלט פאַר נחת.

— יאָ, אַ מלאך, אַוודאי אַ מלאך! — לאַכט חיים, דו מיינסט, אַז דו ביסט אַ קליי-

נער מלאך, אַז דו האַלטסט אויס פון מיר און פון די קינדער... וויפיל מאָל טוען זיי

דיר אַן צרות, איך ווער אַמאָל צייו... נח איך הער עפעס קללה פון דיר, ווי ביי

אַנדערע ווייבער? און באַשר, דו האָסט אַסך נחת פון מיר? דו און די קינדער גייען

נאַקעס און באַרוועס... צו וואָס טויג איר? נישט צו קידוש, נישט צו הכדלה, איך קען

אַפילו נישט רעכט קיין זמירות זינגען...

— ביסט פאַרט אַ גוטער טאַטע און אַ גוטער מאַן — האַלט זיך חנה ביים איריקן.

אַזאַ יאָר אויף מיר און אויף כל ישראל... איך זאָל זיך נאָר עלטערן מיט דיר.

רבנו של עולם!

און דאָס פאַר=פאָלק קוקט זיך אין די אויגן אַריין אַזוי גוט, אַזוי וואָועס און

אַזוי מיטן גאַנגן האַרץ, אַז עס דאַכט זיך, זיי זיינען ערשט פון אונטער דער חופה אַרויס.

עס ווערט נאָך פריילעכער ביים טיש...

נאָר גאַכן שלאָף גייט חיים אין קליינעם שולכל אַריין הערן תורה.

דאָרט לערנט אַ מלמד מיטן פראַסטן עולם "אַלשיך". עס איז הייס, די פנימער

זיינען נאָך פאַרשלאָפן; איינער כאַפט נאָך אַ דרעמל, דער צווייטער לאָזט אַרויס אַ

הויכן גענעץ, נאָר ראַפּטאָם, ווען עס קומט צום רעכטן אָרט, מע שמועסט סוף יענער

העלט, פון גיהנם, וווּ מע שמייכט די רשעים מיט אייזערנע ריטער, סוף ליכטיקען

גן=עדן, וווּ די צדיקים זיצן אין גאָלדענע קרוינען און לערנען תורה. — רעפּאַלט

ווערן אלע אויפגעלעבט; די מיילער — אָפּן, די פּנימער — רויט... מע הערט זיך איין
אָן אַן אָטעם, וואָס עס וועט זיין אויף יענער וועלט!

חיים שטייט געוויינלעך ביים אויוון, ער האָט טרערן אין די אויגן, עס ציטערן
אים די הענט און פּיס; ער איז אינגאַנצן אויף יענער וועלט:

ער ליידט צוזאַמען מיט די רשעים: באַדט זיך אין הייסער סמאָלע; ער ווערט
געוואָרפֿן פֿף הקלע, קלויבט שפענער אין וויסטע וועלדער... אַלץ לעבט ער דורך,
און עס באַדעקט אים דער קאַלטער שווייס... פֿאַר דאָס האָט ער שפעטער נחת גלייך
מיט צדיקים: דער ליכטיקער גן-עדן, די מלאכים, דער לוי־תן, דער שור-הבר און
אַלע גוטע זאַכן שטעלן זיך אים פֿאַר אזוי לעבעדיק און אזוי בולט, אַז ווען דער
מלמד ענדיקט, גיט אַ קוש און פֿאַרמאַכט דאָס ספר, כאַפט ער זיך אויף ווי פֿון אַ
חלום טאַקע ווי פֿון יענער וועלט.

— אַך, — כאַפט ער שווער דעם אָטעם, וואָס ער האָט איינגעהאַלטן ביי דער
גאַנצער צייט, — רבונו של עולם! כאַטש אַ שטיקל, כאַטש אַ פּיצל, כאַטש אַ בראַקעניו
עולם הבא... פֿאַר מיר, פֿאַר מיין ווייב און פֿאַר אַלע מיינע קינדערלעך!
און דאַמאָלט ווערט ער טרויעריק, ער פרעגט זיך: „מישטיינס געזאַגט, פֿון וואָס
פֿאַר וואָס...“

איינמאָל איז ער נאָכן לערנען צוגעגאַנגען צום מלמד.

— רבי, — זאַגט ער, און זיין קול ציטערט, — גיט מיר אַן עצה, איך זאָל זוכע
זיין צו האָבן עולם הבא!

— לערן, מיין קינד, תורה! — הערט ער אַ תשובה.

— איך קאָן נישט!

— לערן משניות... עין יעקב, כאַטש פרק...

— איך קאָן נישט!

— זאָג תהילים!

— איך האָב קיין צייט נישט!

— דאוון ערנסט!

— איך פֿאַרשטיי נישט, וואָס איך דאוון!

דער מלמד טוקט אים אָן מיט רחמנות.

— וואָס ביסטו? — פרעגט ער.

— אַ טרעגער.

— נו, זיי משמש תלמודי, חכמים.

— וועט הייבט?

— טראָג, למשל, אלץ פֿאַרנאַכט אין בית-המדרש אַריין אַ פֿאַר קאַנען וואַספֿער.

די לומדים זאָלן האָבן צו טרינקען...

חיים ווערט דערפֿרייט.

— רבי, — האָט ער ווייטער געפרעגט, — און מיין ווייב?

אַז דער מאַן ויצט אויף אַ שטול אין גן-עדן, איז דאָס ווייב זיין פֿוס-בענקעלע.

אַז חיים איז אהיים געקומען: הַבְּדֵלָה מֵאִכְנָן, איז חנה געזעסן און געזאַגט „גאָט

פֿון אברהם“. אַז ער האָט זי דערזען, האָט אים עפעס אָנגעכאַפט ביים האַרץ.

— ניין, חנה — פֿאַלט ער צו איר צו, — איך וויל נישט, זי זאָלסט זיין מיין

פֿוס-בענקעלע... איך וועל מיך אַראַפּבויגן צו דיר, איך וועל דיך אויפהויבן און זעצן

דיך לעבן מיר. מיר וועלן צוזאַמען ויצן אויף איין שטול ווי אַצונד... עס איז אזוי גוט

צוזאַמען... הערסט, חנה, דו מוזט ויצן מיט מיר אויף איין שטול... דער רבונו של

עולם וועט מוזן באַשטיין!

א י נ ה א ל ט :

3 -	-	-	-	-	-	-	די לבנה פארציילט
5 -	-	-	-	-	-	-	דער נניער ניגון
10 -	-	-	-	-	-	-	דער תענית
13 -	-	-	-	-	-	-	שלום בית
